

ENERGY EFFICIENCY WATCH

Politici privind eficiența energetică în Europa

Analiza planurilor de acțiune și politicilor naționale privind eficiența energetică în statele membre UE 2014

Raport de țară

România

Co-funded by the Intelligent Energy Europe
Programme of the European Union

Puncte cheie și recomandări

Prezentul raport este unul dintre cele 28 de rapoarte de țară publicate în 2015 în cadrul Proiectului Energy-Efficiency-Watch (EEW) (Supravegherea Eficienței Energetice). Acesta abordează:

- 1) modificările politicilor puse în aplicare de către statele membre UE începând cu anul 2011 și planurile acestora, pe baza Planurilor Naționale de Acțiune privind Eficiența Energetică (PNAEE) publicate în 2014 și a altor documente oficiale, precum și
- 2) feedback-ul primit în cadrul sondajelor noastre cantitative și interviurilor cu experți cu privire la cât de eficientă este de fapt punerea în aplicare a politicilor (a se vedea mai mult la www.energy-efficiency-watch.org).

Pe baza acestor rezultate, prezentul raport oferă, de asemenea, recomandări cu privire la modul în care ar putea fi îmbunătățite în continuare politicile sectoriale și generale privind eficiența energetică din România.

Prezentarea constatărilor

Examinarea PNAEE și a constatărilor sondajului de țară în rândul experților indică faptul că acest cadru de politică a fost relativ stabil începând din anul 2012. În general, s-au continuat majoritatea măsurilor și s-au introdus câteva noi, fără să apară vreo modificare semnificativă. Acest lucru se reflectă din sondajul în rândul experților: Jumătate din experți consideră că s-a înregistrat un progres în ultimii trei ani, în timp ce cealaltă jumătate nu este de aceeași părere. Totuși, toți consideră că acest cadru de politică este insuficient: trei sferturi din experții intervievați consideră că politicile privind eficiența energetică din România prezintă o ambiție destul de scăzută sau sunt ambițioase în doar câteva sectoare. O majoritate clară de experți consideră că România nu va îndeplini obiectivul privind economiile de energie stipulat în Directiva privind eficiența energetică (DEE). Problema principală pe care o indică experții este dificultatea de a accesa finanțare pentru eficiența energetică, în parte datorită obstacolelor birocratice.

Progres sectorial

Progresul sectorial al politicilor este următorul:

- În ceea ce privește **cadrul de guvernare** cuprinzător pentru eficiența energetică, în 2014 România a optat să pună în aplicare măsuri alternative, și nu o schemă de obligații în materie de eficiență energetică. Potrivit PNAEE, în ultimii ani s-au adoptat mai multe documente strategice. România are acum un Program Operațional Infrastructură Mare pentru 2014-2020, un Program Operațional Regional și o Strategie pentru mobilizarea investițiilor în renovarea clădirilor. Un Fond de Investiții în Eficiență Energetică gestionează finanțarea din diverse surse (Fonduri Structurale, venituri din EU ETS – Sistemul Uniunii Europene de comercializare a certificatelor de emisii) și sprijină investițiile. Cu toate acestea, experții conturează o imagine relativ negativă: Autoritatea Națională de Reglementare în domeniul Energiei (ANRE) nu are competență deplină în ceea ce privește eficiența energetică, în ciuda faptului că include un departament pentru eficiență energetică, iar autoritățile publice sunt lipsite de ambiție. În plus, ratele de taxare pentru energie (gaz și electricitate) se situează la sau aproape de nivelul minim din UE.
- În **sectorul public**, sunt în curs de desfășurare obligația ca administrațiile publice să aibă un program de îmbunătățire a eficienței energetice și programul de modernizare a iluminatului public. S-au introdus două măsuri noi importante: s-a lansat un program de termoizolare a clădirilor publice, iar achizițiile trebuie să îndeplinească standardele de eficiență energetică specificate în DEE. Cu toate acestea, se pare că întârzie punerea în aplicare a măsurilor de eficiență energetică. Experții indică o lipsă de finanțare în sectorul public: în 2010 s-a încheiat un programul de finanțare dedicat și acesta nu a mai fost înlocuit. În ceea ce privește obiectivul de renovare, în PNAEE din România se specifică că România a luat măsurile necesare pentru îndeplinirea acestuia (aplicându-se numai în cazul clădirilor mai mari de 500m²), dar nu se oferă niciun detaliu. Experții raportează că nu s-a realizat încă nicio renovare la clădirile publice, nici

la nivel central și nici la nivel local, și că nu este disponibil niciun program sau fond pentru susținerea acestui obiectiv.

- Pachetul de politici pentru **sectorul clădirilor**, astfel cum este descris în PNAEE, a fost relativ stabil începând din anul 2011, majoritatea măsurilor fiind continuate. Obiectivul privind Clădirile al căror Consum de Energie este Aproape Egal cu Zero (nZEB) a fost stabilit prin lege pentru anul 2020 și s-a transpus sistemul de Certificate de Performanță Energetică (CPE). Totuși, 88% dintre experți consideră că obiectivul nZEB nu va fi îndeplinit. Este în curs de desfășurare un program de reabilitare termică a clădirilor rezidențiale (blocuri de apartamente și clădiri multirezidențiale), finanțat prin credite bancare cu garanție guvernamentală. Autoritățile locale au posibilitatea de a oferi reduceri fiscale gospodăriilor private care au contractat credite pentru îmbunătățirea eficienței energetice. Cu toate acestea, numai câteva orașe au recurs la această posibilitate până acum, iar experții consideră că stimulentele financiare sunt ineficiente. Introducerea contoarelor inteligente a fost stipulată în lege și acum se pun în aplicare proiecte pilot. Din punct de vedere practic, experții raportează că există o lipsă de profesioniști calificați, de exemplu pentru a efectua certificarea energetică.
- Pachetul de politici pentru **aparate** se bazează în principal pe Directiva UE privind proiectarea ecologică și Directiva UE privind etichetarea energetică, fiind completat de etichetarea voluntară a echipamentelor de birou (Energy Star). Totuși, nu există stimulente economice pentru achiziționarea celor mai bune tehnologii disponibile și nici măsuri de instruire pentru personalul de vânzare cu amănuntul și/sau actorii din lanțul de aprovizionare.
- Experții evaluează că impactul măsurilor de politică din **sectorul industrial** este mai degrabă pozitiv. Aceștia raportează că inițiativele pentru restructurarea și modernizarea industriei au condus la îmbunătățirea eficienței energetice. Investițiile în eficiență energetică din întreprinderile mici și mijlocii (IMM) sunt stimulate printr-un program dedicat. Companiile cu un consum mare de energie trebuie să realizeze audituri energetice și să pună în aplicare sisteme de gestionare a energiei (a se vedea secțiunea Bune Practici). Nu s-a înregistrat niciun progres în ceea ce privește acordurile voluntare după finalizarea unui proiect pilot. În 2014 s-a încheiat un program de subvenții pentru industrie, RO 05, și acesta nu a fost înlocuit.
- Consumul de energie din **transporturi** este în creștere. Parcul de vehicule din România este destul de vechi. Un program pentru încurajarea înlocuirii vehiculelor vechi cu altele mai eficiente printr-o subvenție guvernamentală s-a bucurat de un succes relativ. Companiile cu flote mari de vehicule trebuie să aibă sisteme de monitorizare și gestionare pentru consumul lor de combustibil. În plus, România a adoptat un Master Plan General de Transport și o Strategie pentru Dezvoltarea Sistemului Național de Transport. Cu toate acestea, experții consideră că acestea conțin în principal afirmații generale și nu măsuri detaliate. Modernizarea transportului feroviar și a transportului public urban este în curs de desfășurare, cu programe pentru înlocuirea trenurilor mai vechi.

Recomandări

Alte îmbunătățiri ale pachetului de politici ar putea fi următoarele:

- În ceea ce privește **cadrul de guvernare**, ar trebui să se îmbunătățească coerența dintre nivelul național, regional și local. De asemenea, este necesar să se creeze măsuri și stimulente suplimentare care să le permită autorităților locale și companiilor să aibă acces la sursele de finanțare necesare. Ar trebui să se simplifice procedurile birocratice. Acest lucru ar stimula dezvoltarea Societăților de Servicii Energetice (ESCO). Dacă măsurile suplimentare nu sunt suficiente, ar trebui să se ia în considerare crearea unei scheme de obligații în materie de eficiență energetică.
- În **sectorul public**, personalul ar trebui să fie instruit și informat mai bine. Pentru stimularea renovării, ar trebui să fie disponibilă o finanțare dedicată, în special pentru autoritățile locale. Această finanțare ar putea fi pusă la dispoziție din fondurile structurale UE.

- Fondurile UE pot fi utilizate pentru a sprijini și dezvolta sprijinul pentru renovarea **clădirilor** și îmbunătățiri în **industrie**. Ar trebui să se îmbunătățească accesul la aceste fonduri, deoarece nu au fost utilizate suficient în trecut. De asemenea, s-ar putea pune în aplicare acorduri voluntare cu industria pentru a se construi pe baza cerințelor de audit.
- În sectorul **transporturilor**, este necesar să se modernizeze și să se dezvolte în continuare infrastructura de transport public. Ar trebui să se promoveze transportul intermodal, cu accent pe transportul public și mersul pe bicicletă în orașe.

Evoluția politicilor potrivit documentelor oficiale

Tabelele următoare prezintă 1) politicile care au fost puse în aplicare în România în 2011 și 2) modificările politicilor după 2011. Politicile sunt enumerate ca urmare a examinării documentelor. În primul rând, pentru a se obține rezultate semnificative, examinarea ia în considerare cel de-al doilea și cel de-al treilea PNAEE, precum și comunicările de la art. 4, 5 și 7 din Directiva privind eficiența energetică. Baza de date Odyssee Mure a reprezentat, de asemenea, o sursă valoroasă de informații. În funcție de calitatea informațiilor prezentate în documentele oficiale, s-a analizat dacă politicile sunt în curs de desfășurare, abandonate/atenuate sau îmbunătățite. Nu a fost posibil să se evalueze cât de bine sunt puse în aplicare aceste politici și nici ce rezultate au acestea.

Modificările politicilor sunt ilustrate cu următoarele simboluri:

- ○ înseamnă că măsura este în curs de desfășurare fără modificări semnificative,
- ✓ indică faptul că politica este nouă,
- X ilustrează o politică care a fost abandonată,
- ☒ indică o politică care este în curs de desfășurare, dar s-a atenuat în mod semnificativ,
- ☑ prezintă o politică care este în curs de desfășurare, dar s-a îmbunătățit în mod semnificativ.

Cadrul de guvernare cuprinzător pentru eficiența energetică

Element al pachetului de politici	Politicile puse în aplicare în 2011	Modificările politicilor după 2011
Obiectiv(e) și strategie pe termen lung privind EE	<ul style="list-style-type: none"> • Prima strategie privind eficiența energetică publicată în 2004; În 2007, potrivit Directivei 2006/32/CE, România a introdus în PNAEE 2007-2010 obiectivul privind reducerea consumului de energie cu 9% pentru perioada 2008 - 2016 	<ul style="list-style-type: none"> • ✓ Obiectivul național orientativ al României potrivit DEE este de a realiza economii de energie primară de 10 milioane tep până în 2020 (reducere de 19%) • ✓ Programul Operațional Infrastructură Mare pentru 2014-2020 (promovează transportul durabil, eficiența resurselor, adaptarea la schimbările climatice, transferul către economia cu emisii scăzute de dioxid de carbon) • ✓ Programul Operațional Regional pentru 2014-2020 • ✓ Strategia pentru mobilizarea investițiilor în renovarea clădirilor rezidențiale și comerciale pentru a mobiliza investițiile în renovarea clădirilor (în conf. cu art. 4, DEE) (din 2015) • ✓ Legea privind eficiența energetică a fost publicată în 2014 pentru a îndeplini obiectivul privind reducerea consumului de energie cu 20% (subiectele sunt îmbunătățirea eficienței energetice a rețelelor, renovarea clădirilor, schema de obligații, serviciile energetice)

Element al pachetului de politici	Politicile puse în aplicare în 2011	Modificările politicilor după 2011
Implicarea actorilor neguvernamentali și de pe piață, și a autorităților subnaționale	<ul style="list-style-type: none"> • Autoritățile locale sunt implicate în politica privind eficiența energetică • Se promovează ESCO 	<ul style="list-style-type: none"> • ☐ în curs de desfășurare
Agenții pentru energie și agenții de protecție a climei	<ul style="list-style-type: none"> • Agencia Română pentru Conservarea Energiei (ARCE) • Autoritatea Națională de Reglementare în domeniul Energiei ANRE • Agenții pentru energie la nivel local și regional (ManagEnergy) 	<ul style="list-style-type: none"> • ☒ ARCE a fost inclusă ca departament în ANRE. Astfel îi scade capacitatea de a gestiona politici privind eficiența energetică la nivel național • ☐ Încă există agenții pentru energie locale. Există 9 agenții pentru energie la nivel local sau regional
Fonduri de EE pentru coordonare generală și finanțarea politicilor și măsurilor	<ul style="list-style-type: none"> • România utilizează fonduri UE pentru a finanța măsuri de eficiență energetică • Fondul Român pentru Eficiența Energiei (FREE) pentru gestionarea fondurilor de la Fondul Global de Mediu (GEF) acordate României prin Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare • Fondul pentru atragerea sectorului bancar pentru finanțarea de investiții și inițierea de parteneriate cu alți donatori. Facilitatea de Finanțare pentru Eficiență Energetică (FFEE) este o linie de credit dedicată pentru eficiență energetică, inițiată de BERD în cooperare cu 6 bănci comerciale din România (perioada 2011-2016) • UE BERD Facilitatea de Finanțare a Energiei Durabile pentru IMM din România (RoSEEF) este un program de finanțare de la Uniunea Europeană și BERD dedicat să sprijine IMM-urile să investească în eficiența energetică 	<ul style="list-style-type: none"> • ☐ Fondurile și RoSEEF sunt în curs de desfășurare, fondurile UE sunt împărțite în diferite componente • ☒ Fondul pentru Investiții în Eficiență Energetică (din 2014) pentru a permite utilizarea fondurilor private, fondurilor structurale, licitațiilor EU-ETS și bugetului de stat • ☒ Programul Operațional Regional pentru 2014-2020 finanțează programul național de reabilitare pentru blocuri și apartamente, EE în iluminatul public și planurile de mobilitate urbană
Schema de obligații EE pentru coordonare generală și finanțarea politicilor și măsurilor	<ul style="list-style-type: none"> • România a introdus obligații pentru consumatorii de energie care au un consum mai mare de 1 000 tep/an și pentru municipalitățile cu peste 20 000 de locuitori 	<ul style="list-style-type: none"> • ☐ Obligațiile sunt în curs de desfășurare • România a decis să nu pună în aplicare o schemă de obligații, ci să adopte „măsuri alternative”
Condiții cadru favorabile pentru serviciile energetice	<ul style="list-style-type: none"> • Promovarea ESCO și serviciilor energetice. Planificat: definirea cadrului legal, documentelor standard, proiectelor pilot și sistemelor de certificare 	<ul style="list-style-type: none"> • ☐ ANRE a organizat reuniuni de lucru și un seminar online • Planificat: campanii, cadrul legal (cadrul de reglementare privind înființările de ESCO va fi stabilit în 2016). În prezent, bariere birocratice, lipsă de reglementări clare, lipsă de exemple de modele
Taxarea energiei mai mare decât cerințele minime UE	<ul style="list-style-type: none"> • Taxarea gazelor este puțin mai mare decât rata minimă a UE • Rata minimă se aplică pentru electricitate 	<ul style="list-style-type: none"> • Prețul gazelor naturale pentru consumatorii finali este în creștere și se va alinia la nivelul UE până în 2020 • Prețurile energiei corectate cu puterea de cumpărare sunt mai mari decât media din UE
Sprijin pentru cercetare și dezvoltare	<ul style="list-style-type: none"> • Nicio informație găsită în documentele examinate 	<ul style="list-style-type: none"> • Nicio informație găsită în documentele examinate

Sectorul public

Element al pachetului de politici	Politicile puse în aplicare în 2011	Modificările politicilor după 2011
Strategia pentru sectorul public	<ul style="list-style-type: none"> • Administrațiile publice cu peste 20 000 de locuitori au obligația de a elabora programe pentru îmbunătățirea eficienței energetice, dar este dificil pentru administrațiile publice să pună în aplicare îmbunătățiri privind eficiența energetică • Planificat: Promovarea contractelor de servicii energetice la autorități locale • Programul Național pentru Creșterea Eficienței Energetice și pentru Utilizarea Energiei Regenerabile în Sectorul Public: 3 subprograme: reabilitarea iluminatului public, reabilitarea sistemelor de termoficare și reabilitarea clădirilor publice • 21 de localități au semnat Convenția Primarilor pentru reducerea emisiilor CO₂ 	<ul style="list-style-type: none"> • ☐ Obligația pentru administrațiile publice este în curs de desfășurare • ☒ Programul planificat „Promovarea contractelor de servicii energetice” a fost pus în aplicare la autorități locale. S-a realizat o campanie de sensibilizare, transferul de know-how cu privire la CPE a fost realizat în mare parte • ☒ Subprogramul „reabilitarea iluminatului public” este în curs de desfășurare. Toate celelalte subprograme au fost abandonate • ☐ Participarea la Convenția Primarilor este program în curs de desfășurare
Achiziții publice	<ul style="list-style-type: none"> • Obligația de a aplica cel puțin două măsuri din lista de măsuri cu privire la promovarea eficienței energetice prin achiziții publice 	<ul style="list-style-type: none"> • ☒ Achizițiile se vor realiza pentru a se asigura o eficiență energetică ridicată (luând în considerare randamentul investițiilor și asigurarea unei concurențe loiale)
Clădiri publice	<ul style="list-style-type: none"> • Clădirile publice construite după 2020 trebuie să fie nZEB • Utilizarea de fonduri structurale UE pentru creșterea eficienței energetice la clădiri publice cum ar fi școlile și spiralele • Reabilitarea termică a clădirilor publice (planificată) 	<ul style="list-style-type: none"> • ☐ Programul de termoizolare 2014-2020 • ☒ Fondurile UE sunt incluse în Programul Operațional Regional pentru creșterea eficienței energetice la clădiri publice • ☒ Cerința UE de a renova 3% din suprafața totală (2012) • Programul Operațional Regional va sprijini reabilitarea clădirilor publice (încă în faza de planificare)
Sprijin pentru cercetare și dezvoltare	<ul style="list-style-type: none"> • Nicio informație găsită în documentele examinate 	<ul style="list-style-type: none"> • Nicio informație găsită în documentele examinate

Sectorul rezidențial – Clădiri

Element al pachetului de politici	Politicile puse în aplicare în 2011	Modificările politicilor după 2011
Standarde Minime de Performanță Energetică (SMPE)	<ul style="list-style-type: none"> • Directiva privind performanța energetică a clădirilor (DPEC) a fost pusă în aplicare. Clădirile construite după 2020 trebuie să fie nZEB • Renovările majore trebuie să în considerare îmbunătățirea performanței 	<ul style="list-style-type: none"> • ☐ DPEC este în curs de desfășurare. Legea 238/2013 privind îmbunătățirea eficienței energetice a clădirilor rezidențiale
Alte reglementări	<ul style="list-style-type: none"> • Inspecții ale sistemelor de încălzire și de aer condiționat 	<ul style="list-style-type: none"> • ☐ în curs de desfășurare

Element al pachetului de politici	Politicile puse în aplicare în 2011	Modificările politicilor după 2011
Împrumuturi nerambursabile, stimulente fiscale	<ul style="list-style-type: none"> • Reabilitarea termică a clădirilor rezidențiale finanțată prin credite bancare cu garanție guvernamentală (reabilitarea termică a anvelopei, înlocuirea sistemului de încălzire, utilizarea de sisteme alternative) (din 2010) • Eliminarea ajutorului pentru încălzire (furnizat numai pentru celor nevoiași) • Sprijin pentru termoizolarea clădirilor multietajate (care au fost construite în perioada 1950-1990), cu finanțare de la bugetul de stat (40%), bugetul local (30%) și asociația de proprietari (30%) 	<ul style="list-style-type: none"> • ○ Programul de reabilitare termică este în curs de desfășurare • Nicio informație cu privire la evoluția privind eliminarea ajutorului pentru încălzire • Programul Sprijin pentru termoizolare este în curs de desfășurare pentru 2015-2020, cu finanțare UE; ajutorul pentru încălzire se aplică încă pe motive sociale pentru gospodăriile cu venituri mici
Instrumente de finanțare	<ul style="list-style-type: none"> • Reabilitarea termică a clădirilor rezidențiale finanțată prin credite bancare cu garanție guvernamentală (reabilitarea termică a anvelopei, înlocuirea sistemului de încălzire, utilizarea de sisteme alternative) (din 2010) 	<ul style="list-style-type: none"> • ○ în curs de desfășurare
Certificate de Performanță Energetică (CPE)	<ul style="list-style-type: none"> • Sistemul de Certificate de Performanță Energetică (CPE) a fost transpus în legislația din România 	<ul style="list-style-type: none"> • ○ în curs de desfășurare
Consiliere și auditeri energetice	<ul style="list-style-type: none"> • Auditorii energetici sunt autorizați și instruiți 	<ul style="list-style-type: none"> • ○ în curs de desfășurare
Instrumente de informare pentru investitori și utilizatori	<ul style="list-style-type: none"> • Campanii de informare și educare pentru proprietarii de clădiri • Broșură: Reabilitarea termică a blocurilor de apartamente. 100% confort termic cu numai 20% lucrări de evaluare (din 2008) 	<ul style="list-style-type: none"> • ○ Campania de informare este în curs de desfășurare, iar broșura încă există. • ✓ Legea privind energia electrică și gazele impune să existe un contor în fiecare punct de consum de energie. Operatorii de distribuție sunt responsabili pentru exploatare și întreținere (din 2012). ANRE va întocmi un calendar pentru a planifica introducerea contoarelor inteligente. Au fost puse în aplicare proiecte pilot • ✓ Campanie pentru informarea populației cu privire la importanța îmbunătățirii eficienței energetice (seminarii) și programe speciale pentru gospodăriile cu venituri mici
Proiecte demonstrative	<ul style="list-style-type: none"> • Primele și cele mai relevante proiecte demonstrative din sectorul reabilitării clădirilor rezidențiale au fost puse în aplicare de ARCE cu asistență PHARE și de Ministerul Lucrărilor Publice în cadrul programului elvețian de asistență 	<ul style="list-style-type: none"> • ✗ După 2011, reabilitarea termică a clădirilor rezidențiale s-a dezvoltat în mare parte, proiectul demonstrativ a fost finalizat
Educație și instruire pentru profesioniștii din domeniul construcțiilor	<ul style="list-style-type: none"> • Planificat: Platforma națională de calificare care va reuni toți actorii principali implicați în calificarea și instruirea profesională din domeniul eficienței energetice a clădirilor 	<ul style="list-style-type: none"> • ✓ Platforma națională de calificare a fost inițiată de Institutul pentru Urbanism și Dezvoltare Spațială Durabilă “URBAN-INCERC” în cadrul proiectului UE BUILD UP Skills (Întărirea Competențelor)
Sprijin pentru cercetare și dezvoltare	<ul style="list-style-type: none"> • Nicio informație găsită în documentele examinate 	<ul style="list-style-type: none"> • Nicio informație găsită în documentele examinate

Sectorul rezidențial – Aparate

Element al pachetului de politici	Politicile puse în aplicare în 2011	Modificările politicilor după 2011
Standarde Minime de Performanță Energetică (SMPE)	<ul style="list-style-type: none"> • Directiva privind proiectarea ecologică a fost pusă în aplicare în conformitate cu legislația UE 	<ul style="list-style-type: none"> • ☐ Directiva privind proiectarea ecologică este încă în vigoare
Stimulente economice	<ul style="list-style-type: none"> • Nicio informație găsită în documentele examinate 	<ul style="list-style-type: none"> • Nicio informație găsită în documentele examinate
Etichete ecologice	<ul style="list-style-type: none"> • Directiva UE obligatorie privind etichetarea energetică pusă în aplicare • Se promovează eticheta voluntară Energy Star pentru echipamente de birou 	<ul style="list-style-type: none"> • ☐ Sistemul de etichetare obligatoriu și cel voluntar sunt în curs de desfășurare
Instrumente de informare	<ul style="list-style-type: none"> • Proiectul IEE Monitorizare Rezidențială pentru Reducerea Consumului de Energie și Emisiilor de Dioxid de Carbon în Europa (REMODECE) incluzând o evaluare a economiilor de energie care ar putea fi realizate cu ajutorul aparatelor eficiente 	<ul style="list-style-type: none"> • ☒ REMODECE nu mai este în vigoare • ☒ Un Punct de Informare Energetică este activ la Departamentul pentru Eficiență Energetică din cadrul ANRE, incluzând informații cu privire la aparate
Educație și instruire pentru personalul de vânzare cu amănuntul și alți actori din lanțul de aprovizionare	<ul style="list-style-type: none"> • Se organizează seminarii în cadrul unui proiect UE (SELINA) 	<ul style="list-style-type: none"> • ☒ SELINA nu mai este activ
Sprrijin pentru cercetare și dezvoltare	<ul style="list-style-type: none"> • Nicio informație găsită în documentele examinate 	<ul style="list-style-type: none"> • Nicio informație găsită în documentele examinate

Industria, sectorul terțiar și agricultura

Element al pachetului de politici	Politicile puse în aplicare în 2011	Modificările politicilor după 2011
SMPE și alte standarde pentru echipamente, procese de producție, produse	<ul style="list-style-type: none"> • Directiva privind proiectarea ecologică a fost pusă în aplicare • Cerința privind realizarea unui audit energetic pentru operatorii economici al căror consum anual de energie depășește 1 000 tep și baza de date pentru colectarea companiilor care au această obligație, datelor din programele privind eficiența energetică și documentelor de raportare 	<ul style="list-style-type: none"> • ☐ Directiva privind proiectarea ecologică este încă în vigoare în conformitate cu legislația UE • ☐ Cerințele privind realizarea auditurilor energetice încă există
Obiective privind economiile de energie și acțiunile pentru companii individuale	<ul style="list-style-type: none"> • Acorduri voluntare pe termen lung cu industria, până acum numai un proiect pilot pus în aplicare. S-au organizat seminarii și reuniuni 	<ul style="list-style-type: none"> • ☒ Acordurile voluntare nu au fost introduse • ☒ Campanie pentru informarea companiilor cu privire la importanța îmbunătățirii eficienței energetice (seminarii) (începută în 2013)
Sisteme de gestionare a energiei și alte obligații	<ul style="list-style-type: none"> • Companiile cu un consum de energie de peste 1 000 tep trebuie să realizeze un audit energetic și un audit al gestionării energiei • Monitorizarea consumatorilor mari în cadrul Programului de Gestionare a Energiei 	<ul style="list-style-type: none"> • ☒ În 2013 s-au introdus criterii minime pentru audituri, inclusiv cele elaborate în cadrul sistemelor de gestionare a energiei. Registrul de auditori energetici și gestionari energetici este publicat pe site-ul de Internet www.anre.ro

Element al pachetului de politici	Politicile puse în aplicare în 2011	Modificările politicilor după 2011
Stimulente economice pentru investiții	<ul style="list-style-type: none"> • Fondul Român pentru Eficiența Energiei (GEF/BIRD) finanțează companiile industriale în vederea facilitării adoptării tehnologiilor pentru eficiență energetică (în 2010 volumul de credite s-a ridicat la 1 milion USD) • Proiecte finanțate din fonduri structurale și fonduri de la UE și Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BERD) (investiții în instalații și echipamente) (15% împrumut nerambursabil la sfârșitul investiției) • Programul Eficiență Energetică RO 05 are ca scop creșterea eficienței energetice în industriile cu un nivel ridicat de consum de energie (subvenții, împrumuturi nerambursabile) (2009-2014) 	<ul style="list-style-type: none"> • ☒ Fondurile Române sunt în curs de desfășurare. Între 2011 și 2016, măsurile suplimentare sunt campanii de informare, seminarii și diseminarea informațiilor utile • ☒ RE 05 s-a finalizat în 2014 • ☒ Programul de finanțare Facilitatea de Finanțare a Energiei Durabile (RoSEFF) sprijină IMM-urile să investească în eficiența energetică (credite, împrumuturi nerambursabile, consultanți tehnici)
Sprijin financiar pentru consiliere și audituri energetice	<ul style="list-style-type: none"> • Auditorii energetici sunt atestați și instruiți (scop: activități îmbunătățite de gestionare a energiei) • ANRE a organizat trei seminarii la care au participat 120 de manageri autorizați 	<ul style="list-style-type: none"> • ☐ Încă se instruiesc auditorii energetici. Autorizarea auditorilor energetici de către 10 instituții de învățământ superior (60 ore de instruire) • ☐ Seminarii ANRE vor fi organizate și în 2015 și 2020
Etichetare energetică	<ul style="list-style-type: none"> • Directiva UE privind etichetarea energetică este încă în vigoare 	<ul style="list-style-type: none"> • ☐ în curs de desfășurare
Sprijin pentru cercetare și dezvoltare	<ul style="list-style-type: none"> • Nicio informație găsită în documentele examinate 	<ul style="list-style-type: none"> • Proiectul INTAS pentru 2016-2019 (planificat)

Sectorul transporturilor

Element al pachetului de politici	Politicile puse în aplicare în 2011	Modificările politicilor după 2011
Instrumente de planificare	<ul style="list-style-type: none"> • Planul național de dezvoltare 07-13 (prioritate acordată dezvoltării și modernizării infrastructurii de transport; măsuri preconizate: sprijinirea investițiilor pentru interconectarea rețelelor UE de petrol, gaze naturale • Modernizarea transportului feroviar: Modernizarea transportului feroviar de călători (modernizarea materialului rulant, vagoane de călători noi electrice pentru trenuri de zi și de noapte, etc.) Modernizarea flotei de locomotive pentru transportul de mărfuri, reducerea consumurilor de electricitate legate de producerea aerului comprimat necesar pentru funcționarea instalațiilor fixe de testare a frânelor de tren Implementarea unui sistem de telegestionare pentru electricitate și pentru compensarea factorului de putere la substații de tracțiune electrică Implementarea sistemului european de gestionare a traficului feroviar (ERTMS) nivelul 2, 60 milioane euro • Modernizarea transportului cu metroul: înlocuirea a 16 trenuri electrice vechi (IVA) cu generația nouă (economie estimată 10%) monitorizarea consumului de electricitate cu teletransmisie + - gestionare, 96 milioane euro, începută la sfârșitul anului 2013 	<ul style="list-style-type: none"> • ✓ Master Planul General de Transport și Strategia pentru Dezvoltarea Sistemului Național de Transport: abordare multimodală, asigurând condițiile pentru dezvoltarea unui sistem de transport eficient, durabil și sigur, 2014-2020 • ✓ Modernizarea transportului maritim: convenție internațională pentru prevenirea poluării de la nave, modernizarea unor nave • ○ Modernizarea transportului feroviar <ul style="list-style-type: none"> ○ ○ Modernizarea transportului feroviar de călători: modernizarea materialului rulant ○ ○ Modernizarea unor locomotive pentru transportul de mărfuri • ☑ Modernizarea transportului public urban: modernizarea trenurilor de metrou (București), înlocuirea trenurilor scoase din uz (50% din total), încurajarea mijloacelor alternative de transport (mersul pe bicicletă, partajarea utilizării autovehiculelor, etc.) prin planificarea și dezvoltarea urbană a unei infrastructuri adecvate, optimizarea și extinderea infrastructurii de transport public
Instrumente de reglementare	<ul style="list-style-type: none"> • Obligația de a reduce consumul de combustibil pentru parcul auto propriu : societățile comerciale, precum și unitățile locale și centrale ale administrației publice care dețin mai mult de 25 de vehicule au obligația de a elabora programe de monitorizare și gestionare pentru consumul de combustibil al parcului auto propriu; planificată până în 2016, în perspectivă 2020 • Limite de viteză obligatorii: 130 km/oră pentru autostrăzi, 100 km/oră pentru drumuri naționale și expres europene, 90 km/oră pentru alte categorii de drumuri 	<ul style="list-style-type: none"> • ○ Obligația de a reduce consumul de combustibil pentru parcul auto propriu • ○ Limite de viteză obligatorii

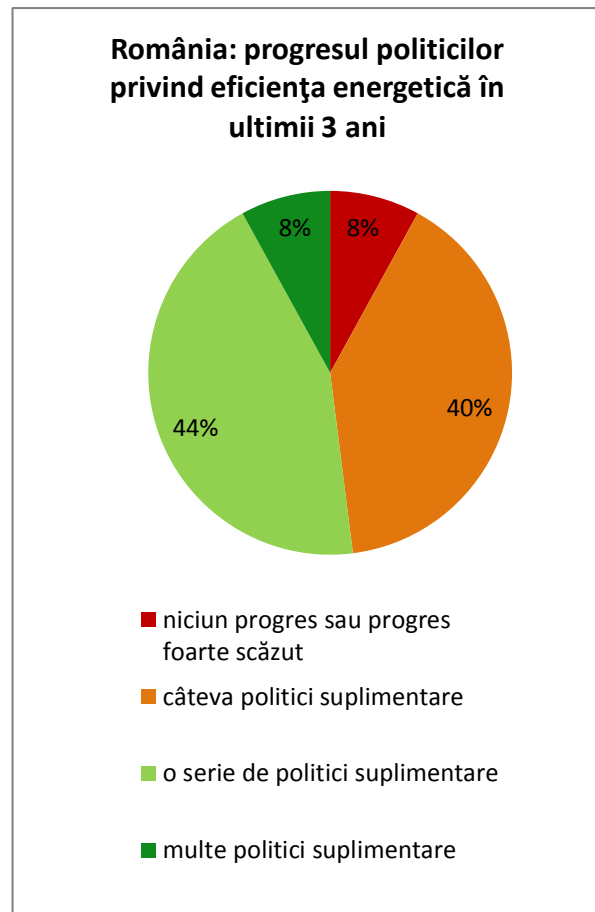
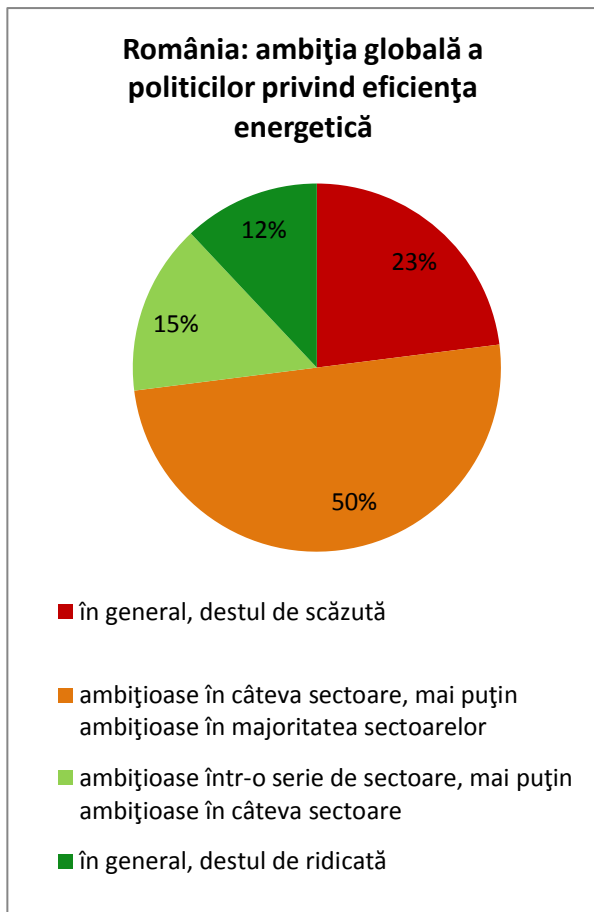
Element al pachetului de politici	Politicile puse în aplicare în 2011	Modificările politicilor după 2011
Stimulente economice	<ul style="list-style-type: none"> • Taxa de poluare pentru autovehicule în funcție de categoria EURO și capacitatea cilindrică • Reînnoirea programului național pentru parcul auto "Rabla": primă de 3 800 lei pentru predarea la fier vechi a vehiculelor mai vechi de 10 ani, sub forma unui bon pentru achiziționarea unui vehicul nou, volumul anual maxim a crescut la 190 000 	<ul style="list-style-type: none"> • ☐ Taxa de poluare pentru autovehicule în funcție de categoria EURO și capacitatea cilindrică • ☒ Extinderea reînnoirii programului național pentru parcul auto "Rabla" la profesiile liberale
Informații și consiliere	<ul style="list-style-type: none"> • Autoritățile locale elaborează planuri de mobilitate urbană incluzând informații și consiliere 	<ul style="list-style-type: none"> • ☐ Planurile de dezvoltare urbană sunt în curs de desfășurare • ☒ Campanie de sensibilizare „Săptămâna Mobilității Europene”
Sprijin pentru cercetare și dezvoltare	<ul style="list-style-type: none"> • Nicio informație găsită în documentele examinate 	<ul style="list-style-type: none"> • Nicio informație găsită în documentele examinate

Evoluția politicilor potrivit sondajului în rândul experților

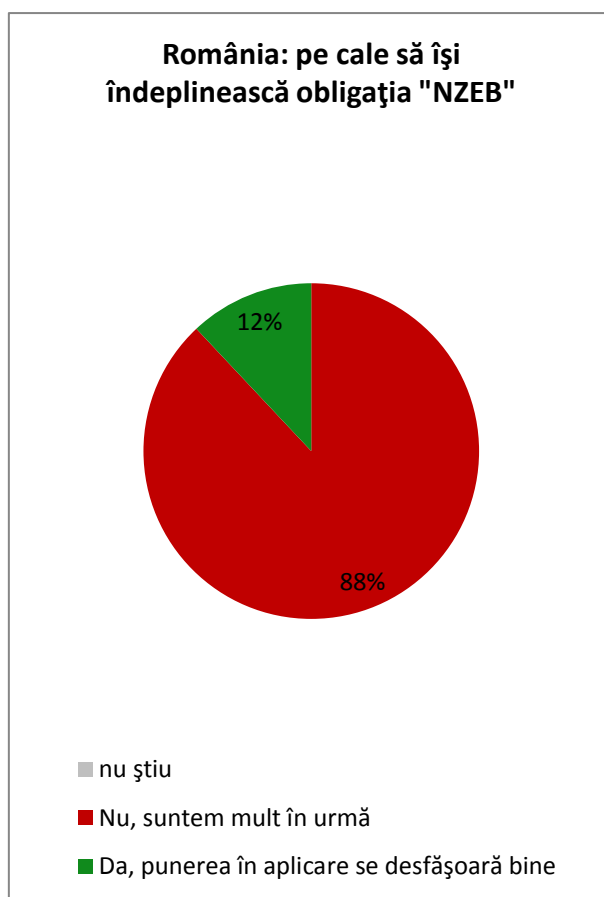
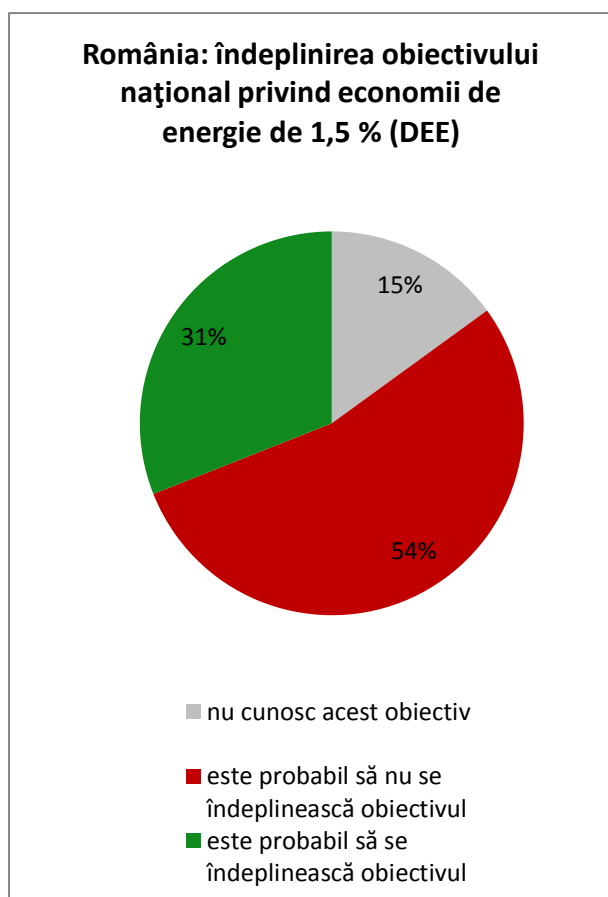
Pentru a oferi o imagine mai completă a progresului înregistrat în domeniul eficienței energetice, în acest capitol se utilizează informații obținute prin sondaje cantitative și interviuri calitative. Pentru fiecare țară evaluată în cadrul proiectului EEW, au fost intervievați oral trei experți, în timp ce 26 de experți naționali în eficiență energetică au participat la sondajul cantitativ pentru România. Experții lucrează cu sectorul de afaceri, universități/organizații de cercetare, sectorul public sau agenții pentru energie. Toate constatările de mai jos se bazează exclusiv pe evaluările realizate de acești experți. Acesta include, de asemenea, și indicatorii de progres ai țării, ceea ce ajută la compararea progresului în diferite țări și domenii de politică. Indicatorul a fost calculat pe baza a cinci întrebări relevante din sondajul cantitativ (a se vedea anexa la chestionar), și anume întrebarea 1 (ambitiile politicilor privind eficiența energetică), întrebarea 2 (progresul din ultimii 3 ani), întrebarea 4 (obiectivul privind economiile anuale), întrebarea 7 (obiectivul NZEB) și întrebarea 8 (îmbunătățiri în domenii cheie de politică energetică). Răspunsurile au fost ponderate (răspunsul cel mai pozitiv cu 100, cel mai puțin pozitiv cu 0).

Potrivit experților români, de la al doilea PNAEE România a înregistrat un progres relativ scăzut al politicilor privind eficiența energetică (indicatorul de progres al țării: 20 din 28). Rata de progres este puțin mai ridicată decât în cei trei ani precedenți (sondaj 2012: indicatorul de progres al țării: 23 din 27). Experții intervievați consideră că ambiția globală a politicilor privind eficiența energetică este destul de scăzută - aproape 75% consideră că ambiția este destul de scăzută sau că politicile sunt ambițioase în doar câteva sectoare. În ceea ce privește progresul politicii privind eficiența energetică din ultimii câțiva ani, părerile sunt împărțite: jumătate dintre experții intervievați observă o serie sau mai multe politici suplimentare, în timp ce cealaltă jumătate constată că nu s-a pus în aplicare nicio politică suplimentară sau că s-au pus în aplicare doar câteva. Aceste rezultate indică faptul că experții consideră că progresul politicilor privind eficiența energetică a depășit ambițiile în ultimii trei ani.

Experții consideră că punerea completă în aplicare a tuturor dispozițiilor DEE este crucială în acest moment și menționează greutățile birocratice în accesarea finanțării. Programele pentru renovarea clădirilor de apartamente au fost raportate ca având un impact pozitiv.

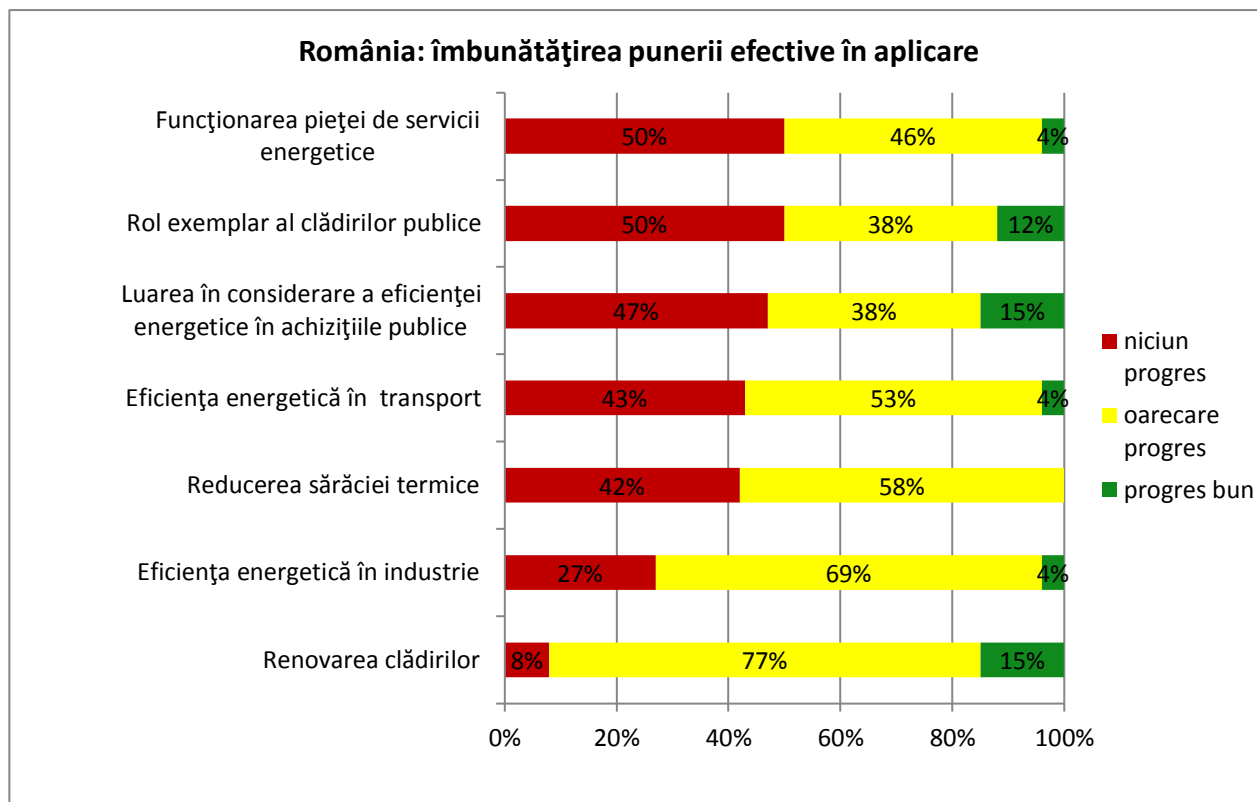

Peste 50% dintre experți consideră că nu este probabil să se îndeplinească obiectivul DEE privind economiile (economii noi de 1,5% din vânzările anuale de energie către consumatorii finali). Aproape 90% consideră că România a rămas cu mult în urmă în ceea ce privește îndeplinirea obligației sale conform DPEC care impune ca toate clădirile noi să fie „clădiri al căror consum de energie este aproape egal cu zero” până în 2020 (printre cele mai scăzute evaluări din toate statele membre).

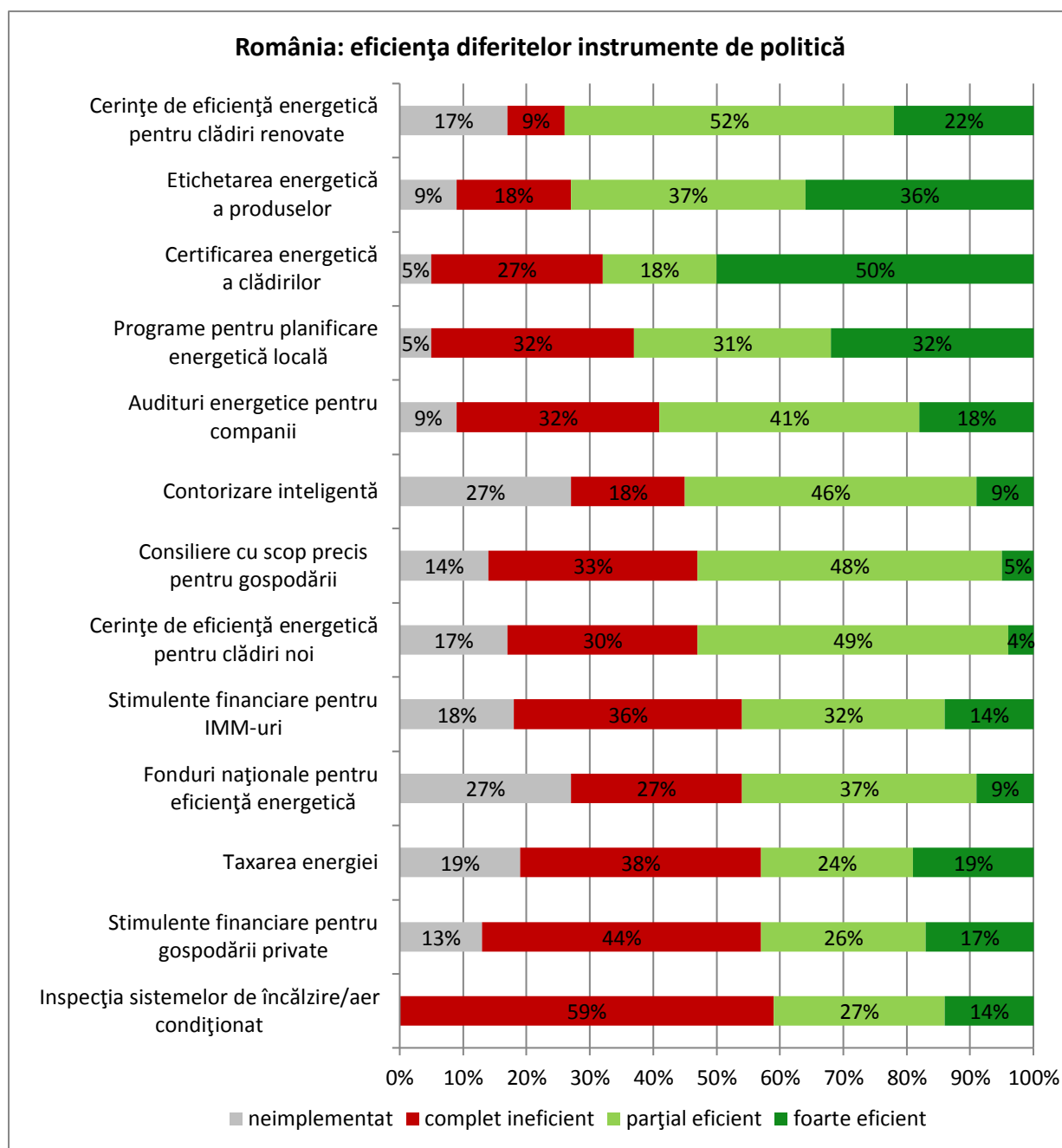
Creșterea eficienței energetice în sectorul public este considerată a fi foarte provocatoare, iar obiectivul de renovare de 3% este considerat a fi foarte greu de îndeplinit. De asemenea, nu a fost posibil să se stabilească o piață semnificativă pentru ESCO.

Renovarea clădirilor din sectorul rezidențial a înregistrat un oarecare progres datorită programelor de finanțare.

Pentru sectorul industrial, experții raportează că există o cerință legală privind realizarea de audituri periodice și menționează disponibilitatea programelor de finanțare pentru eficiența energetică.

Printre instrumentele de politică specifice, cerințele pentru clădiri renovate și etichetarea energetică a produselor sunt considerate a fi cele mai eficiente în contextul din România (evaluate a fi cel puțin parțial eficiente de 74% și, respectiv, 73%). Cerințele de eficiență energetică pentru clădirile noi - deși sunt considerate a fi destul de eficiente în contextul din România - au primit printre cele mai scăzute evaluări din toate țările, 30% evaluându-le a fi „complet ineficiente”. Inspecția sistemelor de încălzire/aer condiționat este considerată a fi instrumentul cel mai puțin eficient (59% „complet ineficient”).

Bune practici

România a început să pună în aplicare politici privind eficiența energetică în industrie încă dinainte de Directiva privind serviciile energetice din 2006. Drept urmare, auditul și gestionarea energetică sunt dezvoltate relativ bine, deși cu precădere în companii mari și foarte mari. Companiile cu un consum anual de peste 1 000 tone echivalent petrol (tep) sunt obligate:

1. să dețină un audit energetic realizat de o persoană fizică sau juridică autorizată de Autoritatea Națională de Reglementare în domeniul Energiei;
2. să stabilească programe pentru creșterea eficienței energetice care să includă măsuri pe termen scurt, mediu și lung;
3. să numească un manager energetic, atestat de Autoritatea Națională de Reglementare în domeniul Energiei, sau să încheie un contract de gestionare a energiei cu o persoană fizică/juridică care prestează servicii energetice.

Un sondaj cu privire la 132 de companii care au un consum anual de energie indică faptul că programele pentru creșterea eficienței energetice conțin circa 500 de măsuri.¹ Experții raportează că obligația de a realiza un audit energetic la fiecare doi ani a fost schimbată la fiecare patru ani.

¹ ODYSEE MURE (2011). RO3 – Îmbunătățirea eficienței energetice la operatorii industriali prin gestionarea cererii de energie și realizarea de bilanțuri energetice. http://www.measures-odyssee-mure.eu/public/mure_pdf/industry/RO3.PDF

Declinarea responsabilității

Responsabilitatea pentru conținutul acestei publicații le revine exclusiv autorilor. Aceasta nu reflectă în mod necesar opinia Uniunii Europene. Nici EASME și nici Comisia Europeană nu sunt responsabile pentru nicio utilizare a informațiilor cuprinse în aceasta. Analiza efectuată aici se bazează aproape exclusiv pe informațiile furnizate în PNAEE. În consecință, un scor mic pentru oricare dintre criteriile analizate ar putea fi, de asemenea, rezultatul unei lipse de informații detaliate în PNAEE. Mai mult, pentru unele țări, experții naționali au fost consultați pentru a revizui rapoartele. Cu toate acestea, nu a fost disponibil câte un expert pentru fiecare țară și s-a putut realiza o analiză completă a politicilor și măsurilor doar pentru un număr limitat de rapoarte. Această evaluare nu are drept scop realizarea unei imagini de ansamblu absolute a politicilor între statele membre, ci se concentrează pe condițiile individuale din fiecare stat membru.

Proiectul

Proiectul Energy Efficiency Watch (Supravegherea Eficienței Energetice) are ca scop facilitarea punerii în aplicare a Directivei privind eficiența energetică, dar, de asemenea, și a politicilor asociate cum ar fi Directiva privind performanța energetică a clădirilor (DPEC) și Directiva privind proiectarea ecologică (DPE) la nivel național, dar și la nivel regional și local. Acest raport de țară indică progresul înregistrat în punerea în aplicare a politicilor naționale privind eficiența energetică identificate printr-o examinare a PNAEE și unui sondaj cuprinzător în rândul experților la nivel UE.

www.energy-efficiency-watch.org

Autorii

Stefan Thomas, Felix Suerkemper, Thomas Adisorn, Dorothea Hauptstock, Carolin Schäfer-Sparenberg, Lena Tholen, Florin Vondung (Institutul Wuppertal)

Daniel Becker, Lucie Tesniere, Charles Bourgault, Sonja Förster (Ecofys)

Christiane Egger (OÖ Energiesparverband)

cu contribuția

Reinhold Priewasser (Universitatea din Linz), Nils Borg (eceee), Dominique Bourges (Fedarene), Peter Schilken (Energy Cities)

Listă de abrevieri

ANRE – Autoritatea Națională de Reglementare în domeniul Energiei, **EE** – eficiență energetică, **DEE** – Directiva privind eficiența energetică, **CPE** – Certificate de performanță energetică, **DPEC** – Directiva privind performanța energetică a clădirilor, **ESCO** – companie de servicii energetice, **UE** – Uniunea Europeană, **EEW** – Energy Efficiency Watch, **SMPE** – Standarde minime de performanță energetică, **MURE** – Mesures d'Utilisation Rationnelle de l'Énergie, **PNAEE** – Plan Național de Acțiune privind Eficiența Energetică, **nZEB** – clădiri al căror Consum de Energie este Aproape Egal cu Zero